

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. V. De Obligatione diligendi proximum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

gravi, quia cum injuria proximi præfertur minus dignus digniori.

Neque dicas, Deum dona suæ gratiæ distribuere præferendo sæpe peccatores justis. Nam Deus ex duplici capite non est acceptor personarum, primo, quia distribuit bona sua, non bona communia, ad quæ quisquam jus ullum habeat. Secundo, quia non præfert indignum digno ob aliquam conditionem personæ, quam spectet, sed ob justissimas causas, nempe ut ostendat se gratis dare, & nemini esse debitorem donorum.

XIV. Petes secundo; An possit Princeps vendere officia secularia sui status?

Respondeo ex Lefs. loc. cit. dub. 4. posse moderate vendi, non quidem ratione oneris, quod habent, vel ratione justî stipendii, quod meretur tale onus; sed ratione eminentiæ, ob quam in Republica officialis honoratur, necnon ratione occasionis lucrandi, & ratione excessus stipendii ultra debitum: cum hæc omnia sint res humanæ, non spirituales, & pretio æstimari soleant.

Tria tamen notat Lefs. ex D. Th. in Opusc. ad Ducissam Brabantiæ cap. 21.; Primum est, auctoritatem vendendi hæc officia esse solum penes Principem supremum, hoc est penes Reges, aut Rempublicam liberam. Ratio est, quia hæc sunt dona Reipublicæ; ergo eorum dispensatio ad supremum Principem pertinet, vel ad ipsam Rempublicam, si sit juris sui; Unde Principes inferiores, etsi Magnates sint, ea vendere non possunt, nisi vel ex concessione Principis supremi, vel ex præscriptione. Secundum est, non expedire, ut a Regibus ea officia vendantur, & plerumque esse illicitum, & perniciosum. Ratio est, quia si vendantur, facile præferuntur dignioribus magis divites; & hi, qui pecunia consecuti

sunt officia, intendunt potius pretium recuperare, ac ditescere, quam Reipublicæ bonum; præsertim si pretio immoderato empta sint. Tertium est, hanc venditionem non debere fieri, nisi ob Reipublicæ necessitatem, vel utilitatem, & non in proprium commodum supremi Principis. Ratio est, quia hæc officia non sunt bona propria Principis, ut tributa, sed sunt bona Reipublicæ communia, quorum administrationem, & collationem populus commisit Principi ratione communis utilitatis; ergo solum propter bonum commune vendi possunt.

ARTICULUS V.

De obligatione diligendi proximum.

- I. Tenemur proximum diligere etiam actu interno, & formali.
- II. Etiam peccatores diligendi sunt, ac etiam inimici actu interno, & formali amore prosequendi. Non tenemur tamen per se loquendo illos salutare, si scandalum abis.
- III. Non tenemur actionem coram Judice omittere, ut offensor satisfactionem præbeat pro injuria, & damnis illatis. Quid si sponte exhibeat ipse satisfactionem?
- IV. Quonam ordine proximus diligendus est? Diversus ordo servandus in necessitate extrema, vel gravi, ac extra necessitatem.
- V. Quenam sint peccata omissionis, & commissionis, quæ charitati erga proximum adversantur?
- VI. Explicanda est in confessione species mali, quod vis proximo inferre, non tamen species mali, quam proximo desideres.
- VII. Adversantur charitati erga proximum non solum Odium, sed etiam Indignatio, & Ira; qui tamen a-

Etus

Etus licite cum moderatione debita exerceri possunt.

VIII. Adversantur etiam Discordia, Contentio, Rixa, Seditio, (qua a Bello, & a Schismate differt) & Scandalum.

IX. Non est peccatum contra charitatem scandalum acceptum, sed Scandalum datum.

X. Scandalum Activum aliud est directum, aliud indirectum: Scandalum passivum aliud est Pusillorum, aliud Pharisaeum.

XI. Scandalum directum semper est peccaminosum; at non semper scandalum indirectum; quod cum nonnullis limitationibus permitti potest.

XII. Quenam dicantur actiones licite, quamvis cum iis materialiter cooperemur cum peccato proximi?

XIII. Sine causa permitti non potest scandalum acceptum, ne pharisaeum quidem.

XIV. Ad vitandum scandalum Pusillorum omitti aliquando potest nonnullorum preceptorum observantia.

XV. In pluribus casibus abesse potest peccatum scandali, quamvis coram aliis peccetur.

XVI. Num aperienda sit in confessione species peccati, ad quod inducitur proximus, qui scandalizatur.

I. **U**T altius dignosci possit, quanam pacto Parentes, ac Superiores honore, ac amore prosequendi sint, inquirimus hic, quanam dilectione teneamur proximum prosequi? Et quando teneamur illi in suis necessitatibus sive spiritualibus, sive corporalibus subvenire? Cum enim strictior sit obligatio erga Parentes, ac Superiores, quam erga proximum, ex iis, quae tenemur erga proximum exhibere, facile est dignoscere, quid erga Parentes debeamus. In hoc autem articulo agemus de dilectione erga proximum debita, ac de vitis,

qua charitati erga proximum adversantur: In sequenti vero agemus de obligatione subveniendi proximo in suis necessitatibus.

Quæritur itaque primo; Utrum, & quonam pacto teneamur proximum diligere?

Respondeo, de fide esse, quod proximus sit diligendus; dicitur enim Deuteron. 6. *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: Et Joan. 12. *Mandatum novum do vobis, ut diligaris invicem, sicut dilexi vos*. Quinimo proscripserunt ab Innoc. XI. thesis 10. dicens: *Non tenemur diligere proximum actu interno, & formali*; necnon undecima, quæ habet: *Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos*. Obligat autem tale præceptum ex Bagnez semel in anno; & ex Trull. cum aliis tenemur pariter, quando urget tentatio odii contra proximum, quæ aliter superari non potest; Sicut etiam in aliis eventibus, in quibus sub mortali tenemur illi auxilium ferre.

II. Hinc sequitur primo, diligendos esse non solum justos, sed etiam peccatores; etenim quicumque est capax beatitudinis, dicitur esse proximus noster; & recta ratio dicitur, illis faciendum esse, quod nobis fieri cupimus, juxta illud Christi Domini, *Quicumque vultis, ut faciant vobis homines, eadem vos facite illis*. Solum damnati non debent diligi ex charitate; tum quia non sunt proximus noster; tum etiam quia recta ratio non dicitur, ut illis velimus beatitudinem, a qua sunt perpetuo exclusi.

Neque dicas, a Davide peccatores esse odio habitos, cum Psal. 18. dicat: *Iniquos odio habui*; & alibi, *In matutinis interficiebam omnes peccatores terræ*; Nam David in peccatore solum odio habebat peccatum ex amore non solum Dei, sed etiam ipsius peccatoris: Etenim ex amore proximi pro-

ve.

venit, ut odio habeamus id, quod ei malum est.

Sequitur secundo, non solum amicos, sed etiam inimicos esse diligendos, & quidem amore interno, & non solum per actus externos, ut diximus; præsertim quia Matth. 5. dicitur: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, & benefacite iis, qui oderunt vos.* Et ad Roman. 12. *Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi; & in hoc imitamur Patrem nostrum, qui solem suum oriri facit super bonos, & malos, & pluit super iustos, & iniustos.* Notandum tamen ex hoc Christi Domini præcepto non teneri nos exhibere inimicis specialia signa benevolentiae; non enim propter offensam nobis factam efficiuntur melioris conditionis, quam reliqui. Unde fit teneri nos quidem non solum ad non odio habendum inimicum, sed etiam ad non præbendum signum ullum odii; denegando illi communes salutationes, quibus omissis præberetur signum odii, ac non teneri nos per se loquendo specialiter salutare inimicum, illum alloqui, & familiariter cum illo versari; nisi forte id postulet ratio vitandi scandalum, aut nisi speretur, quod per salutationem odium deponat; cuilibet enim mandatum est de proximo suo, & quilibet tenetur illius scandalum, & ruinam vitare, quoties absque gravi incommodo potest: Confessarii tamen consulere debent pœnitenti, ut sponte inimicum saluet, non solum ut Christum Dominum imitetur, qui pro inimicis oravit, sed etiam quia denegatio salutationis fere semper conjungitur cum odio, aut cum scandalo; & a fortiori scandalum, odium, & contemptus solet haberi, si inimicus non resalutetur: Quod si aliquando aliquis sit longe superioris conditionis, ut Prælati, vel Nobilis respectu subditi, vel plebei, & non sequatur

scandalum, neque adscribatur contemptui denegatio resalutationis, certe nec tenetur illum resalutare post inimicitiam, sicut non tenebatur ante inimicitiam.

III. Rogabis; An teneamur inimico veniam concedere, si illam petat? Respondeo, teneri quidem nos odium deponere, & signa benevolentiae communia illi exhibere, ut hæcenus ostendimus, sed non teneri actionem contra illum coram Judice omittere, ut satisfaciatur injuriæ, & damnis illatis; Immo si sponte satisfactionem præbeat, adhuc licitum est satisfactionem juridice exigere præciso gravi damno illius, quod forte ex charitate teneremur impedire. Ita Valent. Sylvest. & alii apud Bonac. hic disp. 3. quæst. 4. punct. 3. contra Azor. docentem teneri læsum actionem injuriarum coram Judice intermittere, si ille debitam satisfactionem exhibeat: Cujus sententia regulariter consulenda est; tum quia raro sine odio, & vindicta coram Judice agitur adversus inimicum; tum etiam quia id est conforme consilio Christi Domini, *Si quis percusserit te in maxillam, præbe ei & alteram.*

IV. Quæritur secundo; Quonam ordine proximus diligendus est?

Respondeo, conjunctos magis diligendos esse, quam extraneos, & inter conjunctos, qui magis sunt conjuncti. Quare cœteris paribus ante omnes diligendus est Pater, cui præcipua cura incumbit alendi, & instituendi filium. Secundo, Mater; quia parentes ex D. Th. magis Deo assimilantur, nam post Deum illis debemus, quod simus, & vivamus. Tertio, Uxor, quæ una caro est cum marito. Quarto, Filii, (quamvis talis ordinis perversio non sit satis ad mortale propter exiguam inter has personas distantiam, ut docent communiter Theologi apud Bonac.) Quinto,

ceteri confanguinei juxta gradum conjunctionis, itaut confanguinei præferantur affinibus. Demum reliqui, itaut vir justus peccatori præferatur. Dixi tamen, cæteris paribus; nam si mater sit benefica, pater crudelis, illa est præferenda; Et multi putant contra D. Th., Bonac., & alios, præferri posse parentibus eum, qui nos a morte liberavit; Et alii putant contra eundem Bonac., creditorem in extrema necessitate posse præferri etiam parentibus. Sicut autem in rebus temporalibus præferendus est Pater carnalis patri spirituali; ita in rebus spiritualibus præferendus Pater spiritualis patri carnali, ut communiter docent contra Bagnez. Hic autem ordo servandus inter personas privatas; persona vero publica cuilibet privata præferri debet, ex Valent., & Bonac., quia vices Communitatis sustinet; magnum autem bonum Communitatis etiam proprio bono præferendum est.

Notat tamen ex Less. Tambur. lib. 4. cap. 3. §. 5., quod in rebus pertinentibus ad vitam, & naturam sustentandam in extrema, vel gravi necessitate, Primo subveniendum sit Patri. Secundo, Matri. Tertio, filiis. Quarto, Uxori. Quinto, fratribus, & aliis; Sed extra necessitatem extremam, aut gravem in communibus necessitatibus succurrendum sit prius Uxori, quia est una caro cum marito; deinde filiis, quibus tenentur parentes alimenta præstare; Tertio, parentibus; & quidem prius Patri, quam Matri, eo quod illis debeamus vitam; Demum fratribus, tororibus, & aliis juxta ordinem assignatum. Henr. tamen apud Bonac. disp. 6. quæst. 7. punct. 10. docet, quod uxor præferenda sit parentibus, & filiis etiam in extrema necessitate, quia Genes. 2. dicitur, *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhæret uxori suæ*; Sed hoc intelligendum est de actu conjugali,

& circa domesticam inter conjuges administrationem.

V. Quæritur tertio; Quænam peccata commissionis, & omissionis charitati proximi opponantur?

Respondeo, peccata omissionis, quæ charitati proximi adversantur, sunt Primo, ommissio amoris interni, & formalis, ut diximus. Secundo, neglectio salutis spiritualis, vel corporalis gravis tam propria, quam aliena; unde contra charitatem peccat, tam qui in extrema necessitate spirituali proximi omittit illi succurrere, etiam si non possit aliter illi subvenire, quam cum periculo vitæ (modo sit æque certa spes illum juvandi) quam qui in extrema, vel gravi necessitate corporali proximi non erogat illi elemosynam. Tertio, ommissio correctionis fraternæ, prout a Christo Domino præcipitur Matth. 18., quando scilicet culpa est certa, & gravis, & est spes emendationis.

VI. Peccata vero commissionis sunt, Primo odium tam abominationis, quam malevolentia: Ubi notat Tambur. lib. 2. Confess. cap. 6. §. 3. quod si velis inferre proximo malum grave, teneatis in confessione aperire speciem mali; verbi gratia, si voluisti inferre mortem, infamiam, damnum in re familiari; quia diversa specie est malitia in his actibus, prout diversa sunt jura proximi ad vitam, famam, &c.: Contra vero si desideres illi malum grave, prout malum proximi est, nolis tamen illud inferre, probabiliter non est opus explicare speciem mali; Sicut nec etiam si gaudeas de malo proximi, puta de morte, infamia, dedecore, incendio, &c., sed satis est dicere, toties delectatus sum de malo gravi proximi, ut docent Valent., Bonac., & alii apud Trull. lib. 1. cap. 6. dub. 2., & Dian. part. 1. tract. de Circumstantiis resol. 30. contra Pal., Suar. de Char. dist. 6. sect.

2. num. 2. , & Con. Ratio est , quia per hæc omnia læditur sola charitas , qua tenemur proximum diligere , quin lædatur , aut desideretur læsio ullius juris particularis proximi .

Ubi notandum , damnatas esse ab Innoc. XI. propositiones illas , nempe 13. , quæ habet : *Si cum debita moderatione facis , potes absque mortali de vita alicujus tristari , & de illius morte naturali gaudere , illam inefficaci affectu petere , & desiderare , non quidem ex displicentia persona , sed ob aliquod temporale emolumentum .* Et 14. , in qua dicitur : *Licetum est absoluto desiderio cupere mortem Patris , non quidem ut malum Patris , sed ut bonum cupientis ; quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas : Necnon 15. , quæ dicit : Licetum est filio gaudere de paricidio Patris a se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas .*

VII. Secundum peccatum commisionis contra charitatem est indignatio , quæ est dolor , quod bona temporalia quis habeat ; & Ira , quæ est irrationabilis , & immoderatus appetitus vindictæ ob injuriam acceptam ; Isti tamen duo actus possunt cum debita moderatione exerceri , juxta illud Psalm. *Irascimini , & nolite peccare , unde potest juridice exigi satisfactio deposito odio , ut diximus .*

Tertium est Invidia , quæ est tristitia de bono alterius , vel gaudium de illius malo , quatenus proprium dimittit ; Differt autem ab æmulatione , per quam dolemus de alterius bono , non quia in illo est , sed quia nos illo caremus ; Quare æmulatio licita est , si dolor sit moderatus , & circa res licite appetendas . & ideo Apost. dixit : *Æmulamini charismata meliora .*

VIII. Quartum est Discordia , quæ ex D. Th. est dissensio voluntatis a voluntate proximi circa bonum , quod quis tenetur velle ; ut si pauperem

volentem sibi providerè sine justitia cupias , quod non obtineat intentum . Non est autem peccatum , quando quis probabiliter putat non esse bonum , quod alter vult ; Quo pacto D. Th. excusat dissensionem inter Paulum , & Barnabam , Actor. 5. *Discordia opponitur paci , & concordia , & ideo est speciale peccatum contra charitatem : Proverb. autem 5. post sex , quos odit Dominus , numeratur septimo loco is , qui seminat discordias inter fratres .*

Quintum est Contentio , seu Altercatio verborum cum proximo contra veritatem ad eam impugnandam : proinde est quidam effectus discordiæ .

Sextum est Rixa , quæ est Pugna privatarum personarum ex mutua ira , & excandescencia concitata .

Septimum est Seditio , seu dissensio civium , quando scilicet una pars civitatis contra aliam insurgit ad pugnam : Hæc differt a Bello , quod est inter duas Respublicas , & a schismate , quia hoc est contrarium unitati spiritali Ecclesiæ ; seditio vero adversatur unitati politicæ Reipublicæ .

Denique adversatur charitati erga proximum Scandalum , de quo plura quaerenda sunt .

IX. Queritur itaque quarto ; Quid , & quotuplex sit scandalum ?

Respondeo , scandalum ex D. Th. definitur *Dictum , vel factum minus rectum præbens alteri occasionem ruinae ;* Verbi gratia , si Clericus domi suæ aliat mulierem suspectam , peccat peccato scandali , quia cum tale factum habeat mali speciem , dat occasionem ruinae aliis , qui tali exemplo ad simile peccatum facile possunt induci . Quare Apost. 1. ad Thesal. 5. ait , *Ab omni specie mali abstinete vos ;* non enim satis est abstinere a malo , sed etiam abstinere debemus ab omni specie mali , ut scandalum vitemus . Ubi duo notanda ; Primum est , operationem de se venialem aliquando ex circumstan-

stantia scandali evadere mortalem; ut si Religiosus, aut Sacerdos proferret verba jocosa coram feminis in iis circumstantiis, in quibus præbeat illis occasionem peccandi; vel si Adolescentens proferat verbum amatorium coram muliere, audiente ejus marito Zelotypo; unde probabiliter magna rixa sit secutura. Alterum est, quod si operatio de se non mala speciem mali habet, ita ut alteri possit esse occasio lapsus, & ruinæ, tu tamen conaris ostendere justam causam, cur ab ea non abstineas, non peccas peccato scandali; Et si scandalum sequatur, illud dicitur esse scandalum Acceptum, non Datum; Verbi gratia, si comedas die Veneris carnes, patrefaciendo ægritudinem tuam.

X. Dividitur itaque ex D. Th. scandalum in Activum, quod datur, & Passivum, quod accipitur, seu in Datum, & Acceptum; quæ iterum subdividuntur; nam scandalum Datum subdividitur in directum; ut si quis loquatur turpia directe intendens ruinam proximorum; & Indirectum, ut si quis loquatur turpia non intendens talem ruinam, sed solum prævidens fore, ut probabiliter ex tali peccato alii in mortale labantur. Scandalum etiam Acceptum (quod habetur quando præter intentionem operantis, & præter naturam, seu conditionem operationis, alter ex ea accipit occasionem peccandi) subdividitur in scandalum Pusillorum, quod scilicet ex hominis ignorantia, vel infirmitate provenit, & Scandalum Pharisæicum, quod ex mera malitia ortum habet; sicut Pharisæi ex propria malitia acceperunt occasionem occidendi Christum Dominum ex ejus verbis, & miraculis.

XI. Quæritur quinto; Quodnam scandalum sit peccaminosum?

Respondeo, & dico primo, scandalum activum directum semper esse illi-

Pars II.

citum; ut si quis jussione, consilio, aut exemplo expresse, vel tacite inducat alium ad peccandum, directe intendens id, quod sine peccato ab eo fieri non potest. Ratio est clara, quia talis inductio est contra virtutem charitatis, & misericordiam, & importat affectum ad peccatum. Hinc Christus Dominus Matth. 8. dixit: *Ve homini illi, per quem scandalum venit.*

Dico secundo, scandalum activum indirectum non semper est illicitum, quando scilicet quod præbet occasionem ruinæ proximo, est operatio de se bona, vel saltem indifferens, & ex bona intentione fit, & datur justa causa illam non omittendi; unde peccatum proximi solum permittitur, eo quod vel non possimus, vel non teneamur illud impedire; in quo casu dicimur materialiter tantum ad peccatum alterius concurrere, seu cooperari. Quare sicut sine peccato Deus tanquam causa prima concurrat ad peccatum creaturæ; ita sine peccato conjux reddit debitum alteri conjugi habenti votum castitatis, si illud exigat, nec possit a tali proposito illum avocare: Sine peccato etiam Parochus ministrat Eucharistiam peccatori occulto publice illam petenti; sine peccato in Civitatibus ad vitanda pejora mala locantur domus meretricibus; sine peccato Judæorum synagoga, & hæreticorum templa, permittente Republica, ædificantur. Ubi notandum Primo, quod major causa requiratur ad cooperandum materialiter peccato alterius, si cooperatio materialis ad peccatum sit propinquior, quam si sit remota; Verbi gratia, major causa requiritur ad associandum furem, quam ad scalas sustentandas, ut per fenestram ascendat. Secundo, major causa requiritur, si peccatum sit gravius; Verbi gratia magis requiritur ad cooperandum materialiter peccato injustitiæ, aut peccatis publicis, blas-

Z

blas-

blasphemiam, &c., quam peccato luxuria, aut peccato occulto. Tertio, si probabilius est, te non cooperante, alterum non cooperaturum. Quarto, si minus juris habeas ad tale opus.

XII. Hinc inferitur primo, licitum esse Christianis captis remigare in trimibus Turcarum contra Catholicos, quia cooperatio ista remote se habet ad peccatum Turcarum; & quia illis detrectantibus alii non deessent, qui hunc laborem obirent; ac demum quia metus gravis excusat. Contra vero non licet iisdem ignem admovere tormentis bellicis in perniciem Catholicorum; quia propinquius se habet ad peccatum talis cooperatio; immo aliquando est directa occisio, atque adeo intrinsece mala.

Inferitur secundo, posse artifices vendere res indifferentes, puta gladios, aleas, &c., etiamsi alter sit iis abusus; quia haec remote se habent ad peccatum. Si tamen quis vellet emere gladium ad alium occidendum, non posset illi vendi; quia modicum lucrum postponendum est vitae alienae; ideo non licet venena vendere, nisi iis, qui putantur bene usuri, verbi gratia ad medicinam, confectionem colorum, &c.

Inferitur tertio, non licere domum, aut instrumenta ministrare ad ludum, quoties ludentes praevidentur proni ad blasphemias, ad furta, &c., ut dicemus cum de contractu locationis; Nec licet meretricem paratam ad herum conducere, aut furi scalam applicare, &c., quae omnia proxime ad peccatum concurrunt, & non nisi metu mortis permitti possent.

Inferitur quarto, licitum esse probabiliter Patrifamilias famulo, aut filio suspecto de furto pecuniam apponere, ut cum deprehensum emendet, & graviore malo occurrat; quia hoc non est intendere malum, sed impe-

dire malum gravius; sicut Deus plurima peccata permittit subministrando materiam, ut majora bona inde resultent; Et Judith permittendo libidinem Holofernis ortam ex suo ornatu non peccavit. Ita Petrus Navar. contra Sanch. lib. 10. disp. 12. num. 35., Sa., & alios; quamvis recte notet Navar. id homini ordinarie non licere, cum non sit dominus absolutus rerum, & universalis.

XIII. Dico tertio, scandalum passivum, seu Acceptum, etiam pharisaeum, permitti non debet absque aliqua utilitate propria, vel aliena saltem temporali; ut notat Dian. part. 5. tract. 7. resol. 24., quia tenemur ex charitate impedire peccata proximi, quando facile possumus; Unde non licet sine ulla causa petere a Sacerdote excommunicato tolerato, vel concubinario, ut sacrificet, aut ab usurario petere pecunias mutuas: Permitti tamen potest huiusmodi scandalum data justa causa; Verbi gratia si indigeas, poteris petere nummos mutuos ab usurario, & juramentum a juraturo per falsos Deos. Hac ratione August. apud Laym. de scandalo excusat Abraham a peccato, quando Sara uxori suae Genes. 12. dixit; *Dixi, obsecro, quod soror mea sis, ut bene sit mihi propter te, & vivat anima mea ob gratiam tui.* Vere enim & uxor, & neptis erat ex fratre Aran; unde soror (licet ex paterno tantum sanguine) dici poterat, quia omnes consanguinei apud Judaeos dicebantur fratres ex August. Et constat in Evangelio de fratribus, & sororibus Domini. Permisit etiam Abraham, ut Aegyptii occasionem caperent mulierem rapiendi, confidens de illius pudicitia, quod ab eo periculo liberaretur.

Major autem causa requiritur ad permittendum scandalum Pusillorum quam Pharisaeorum, ut notat Busemb. ex Laym. & Bonac., illud quippe pro-

cedit ex ignorantia , aut infirmitate , ut si comedas carnes coram illis , qui nesciunt tuam necessitatem , & inde arrepturi sunt occasionem ad peccandum : Quamvis scandalum , quod procedit ex ignorantia , post debitam instructionem , & admonitionem , non est amplius Puffillorum , sed Phariseorum , ut patet .

XIV. Ad vitandum tamen scandalum Puffillorum aliquando omitti debet observantia aliquorum præceptorum : Verbi gratia , potest uxor omittere aliquod jejunium ad vitandam gravem discordiam cum marito ; Potest Superior dissimulare aliquos defectus ad vitandas turbas , & majora mala ; Potest mulier , immo debet femel , aut iterum non egredi domo ad audiendam missam præcepram , si sciat aliquem in particulari ex suo aspectu scandalizandum ; ut docent communiter apud Dian. part. 5. tract. 7. resol. 21. , & 22. contra nonnullos ; Quamvis ad id non teneatur , si putet aliquos tantum in genere esse scandalizandos ; Qua ratione Doctores apud Busemb. , & Laym. de scandalo num. 21. docent esse tantum veniale ornatum vanum mulierum , præsertim iuxta morem Patriæ , si putent aliquos tantum in genere , neminem vero in particulari ea occasione esse scandalizandos , ut videre est apud Dian. tract. 1. Miscell. resol. 30. . Sã tamen docet , quod sceminam gerentem nudum pectus , quamvis non mala intentione , difficile absolveret (etsi nonnulli illam a mortali excusent) Potest etiam , & aliquando debet Prælati iurium , & honorum Ecclesiæ , aut Monasterii exactionem differre ob scandalum ignorantium , & infirmorum vitandum . Potestque mulier omittere in confessione peccatum illud , ex quo intelligit Confessarium ex infirmitate grave scandalum esse passurum . Ratio horum omnium est , quia præcepto po-

sitivo prævalet præceptum naturale de impedienda spiritali ruina proximi .

XV. Hic tamen notandum , neminem peccare peccato scandali , nisi probabiliter verbo , vel facto conjiciat proximum in gravem tentationem fore lapsurum , cui difficulter possit resistere .

Ex quo colligis primo , non peccare peccato scandali eos , qui ita pravi sunt , ut eorum pravum exemplum parum noceat ; sicut etiam excusatur , qui peccat coram iis , qui tam proclives sunt ad malum , ut non censentur induci ab illo pravo exemplo ; verbi gratia , si quis fornicetur coram aliis , qui parati sunt idem facere , & de se incitati , ut notat Sanch. prim. Moral. cap. 6.

Colligis secundo ex Pal. apud Trull. lib. 1. cap. 6. dub. 5. non peccare peccato scandali , qui solum dat occasionem admirationis , & horroris ; ut si quis die Veneris comedat carnes , aut Moniales invisat , aut fornicetur coram illis , qui ex tali culpa horrorem tantum concipiunt , non vero propositum peccandi . Ratio est , quia in tali casu non præbet occasionem ruinae proximo . Notat tamen Navat. in his casibus raro abesse occasionem ruinae , & peccatum scandali , quia sæpe datur saltem occasio detrahendi , vel sinistre judicandi , vel liberius vivendi .

XVI. Quæritur sexto , An qui alterum scandalizat , peccet universim peccato speciali scandali aperiendo in confessione ?

Respondeo , certum esse , quod qui verbis , aut factis inducit aliquem ad peccatum directe intendendo ejus ruinam , duplex peccatum committit in confessione aperiendum , alterum illius speciei , cujus est peccatum , ad quod inducit ; alterum vero scandali contra charitatem ; Verbi gratia , qui suo exemplo , vel suasionem inducit alium ad fornicandum , peccat tum peccato lu-

xuriae, tum etiam peccato scandalii, ut communiter docent apud Tambur. in Meth. Confes. lib. 2. cap. 1. §. 17. itaut non satis sit in confessione dicere, Volui meo exemplo inducere alium ad peccandum, sed debeat explicari, quod volueris illum inducere ad tale peccatum, videlicet ad fornicationem. Ratio est, quia qualibet virtus non solum obligat nos, ne contra illam peccemus, sed etiam ne alium positive inducamus ad peccandum contra illam; ergo qui intendit positive inducere alium ad fornicandum, non solum peccat peccato scandalii contra charitatem, sed etiam contra castitatem; atque adeo utrumque peccatum in confessione est explicandum.

Si vero non intendatur directe ruina proximi, sed illa solum praevideatur, putat Lug. de Poenit. disp. 16. sect. 4. contra Laym. de scandalo num. 5., Sanch., Vasq., Con. apud Tambur. loc. cit., quod non sit necesse explicare in confessione speciem peccati, ad quod proximus inductus est; Verbi gratia, an ad adulterandum, vel occidendum; Nec oportet explicare conditionem personae inductae ad peccatum, an scilicet fuerit Sacerdos, qui in adulterium inductus est. Ratio est, quia tale peccatum est solum contra charitatem, non contra alias virtutes, quae licet obligent, ne positive, & directe inducamus alios ad peccandum contra illas, non videntur tamen obligare, saltem graviter, ad impedienda vitia in aliis contra tales virtutes. Hinc qui furando praevidet, quod alter arrepturus sit ansum ad homicidium committendum, satis est, si in confessione dicat se furatum esse, & dedisse aliis occasionem peccandi graviter. Unde fit, quod quia non est reus homicidii talis fur, nec teneatur ad compensandum damnum ortum ex homicidio.

Qui tamen dum furatur occulte,

suspicitur fore, ut alteri innocenti tale furtum imputetur per accidens, ex Laym., peccat tantum contra charitatem relate ad istum; Quod si furtum ex intentione operantis, vel ex modo, quo fit, ex natura sua ordinetur, ut alteri imputandum esset, tunc fur etiam comparatione huius innocentis peccaret contra iustitiam, & teneretur ejus damna refarcire.

ARTICULUS VI.

De Obligatione subveniendi proximo in suis necessitatibus.

- I. In extrema necessitate spirituali proximi tenemur illi, etiam cum vita discrimine, succurrere.
- II. In necessitate non extrema, sed gravi alicujus particularis non tenemur cum vita periculo succurrere; tenemur tamen in necessitate gravi alicujus Communitatis.
- III. Pastor, etiam in gravi necessitate suarum ovium, tenetur opem illis ferre cum vita discrimine.
- IV. Non tenemur, sed possumus periculo exponere vitam propriam pro vita temporali proximi.
- V. Divitibus praecipitur facile tribuere eleemosynam indigentibus.
- VI. In extrema proximi necessitate tenemur ad eleemosynam ex necessariis statui proprio, sed natura superfluis.
- VII. Num satis sit extreme indigenti mutare?
- VIII. Num in gravi necessitate proximi tenemur illi succurrere ex necessariis ad statum? Tenemur certe ex statui superfluis.
- IX. Ad quid tenemur in communibus pauperum necessitatibus?
- X. Beneficarii magis, quam alii obligantur ad succurrendum pauperibus. Quomodo pacto possint de redditibus Beneficii disponere?
- XI. Quandonam tenemur proximum fra-